

որ է սեփական ազգային բարեգն՝ Հակառակ ընդհանուրին բարեաց։ Այնպիսի պարագայի մէջ՝ առաջնայն գործն իրաւացի է, որովհետեւ համաձայն է օրինաց, իսկ երկրորդին աւելորդ է՝ որովհետեւ զատապարտեալ է օրէնքէն, վասն զի չէ կարելի որ մի է նոյն ժամանակ և մի է նոյն խնդրոյ մէջ՝ արդարութիւնն երկու Հակառակ կողման ալ պատկանի։ — Այս կերպ ուրեմն կրնայ պատեւրագլն իրաւացի, օրինաւոր և բարոյական լինել։

«Բայց կրնայ լինել նաեւ որ մի է նոյն ժամանակ երկու կամ աւելի իրարմէ տարբեր խնդիրներու պատճառաւ լինի պատեւրագլն, որոց ոմանց մէջ արդարութիւնը մէկ կողմին պատկանի, և այլոց մէջ միւս կողմին։ Այս պարագայի մէջ պատեւրագլն երկու կողմանէ ալ միանգամայն կը լինի մասամբ մի արդար և մասամբ մի անիրաւ։

«Փափաքելի բան է յիրաւի՝ որ պատեւրագլմանը բնաւ տեղի չունենային մարդկութեան մէջ, և թէ՛ լինէր գերագոյն ատեան կամ վճռատու ժողով մի կամ Հասարակաց ամենայն ազգաց պատգամատու մի միայն ձայն, որ այսպիսի պարագայից մէջ իրաւարար լինէր անբողոքելի վճռով։ Բայց այդ փափաքն՝ միշտ փափաք մնացեք է մինչեւ այսօր և շատ Հաւանական է որ նոյնպէս մնայ նաեւ մեզմէ վերջն ալ։ — Վասն զի այդ վճռատու ձայնն պէտք է ունենայ մարդկային օրէնսդիր իշխանութիւնէն վեհազոյն իրաւասութիւն ունեցող իշխանութիւն մի։ արդ, այդ իշխանութիւնն է աստուածային կամքն, որոյ մեկնիչ կամ յայտարարողն է կրօնական իշխանութիւնն երկրիս վրայ։ — Այս վերջին իշխանութիւնը կրնար ամենայն ազգաց օրինաց մէջ ծագաց վճենքու միակ վճռատու և իրաւարար լինել, եթէ չլինէին երկրիս վրայ նաեւ կրօնից տարբերութիւնք, որով նաեւ կրօնական զանազան իշխանութիւնք՝ մին անկախ միւսէն։

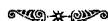
«Այսպէս ուրեմն՝ մինչդեռ սեփական կամ անձնական իրաւունք մենամարտութեան՝ ստորագասեալ են Հասարակաց բարեւոյն վրայ հսկող օրինաց իրաւունքին, այս վերջինս ընդհակառակն անկասի և իւրաքանչիւր ազգաց

մէջ, և իւր անկախութեամբ կը զեղծանի երբեմն՝ Հակառակ կենալով ուրիշ ազգի մարդարութեան պաշտպան օրինաց։

«Մինչեւ Հիմայ ըսածէն հետեանք կ'ելլէ ուրեմն, որ՝ մինչդեռ պատեւրագլն կրնայ լինել մերթ իրաւացի և մերթ անիրաւ, ընդհակառակն մենամարտն միշտ անիրաւ է, վասն զի օրինաց Հակառակ է։ — Հետեւաբար վարչական մարմինք պէտք է հսկեն խստիւ որ օրէնք յարգուին ամենէն, և բարբարոս զարբերէ մեզի ժառանգութիւն ձգուած մենամարտի մնացորդն ալ ջնջուի և իսպառ անհետանայ»։

Մ Ի Հ Բ Ա Ն

Ուսանող միջն. վարժարանի մը

Գ Ի Տ Ա Կ Ա Ն

Ն Ո Ր Ա Գ Ի Ի Տ

Ա Ն Թ Ե Լ Հ Ե Թ Ա Գ Ի Ր

(Շար. տնս էջ 199)

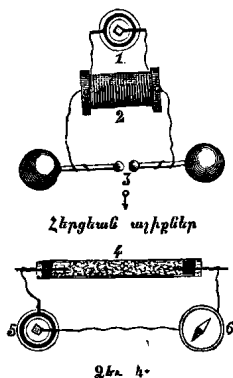
Դ

Ելելտրականութիւնը Թրմուացնելու համար շինուած գործիներ։ — Մարկոսի կը գործածէ՝ զանոնք իւր հեռագրին համար։ — Ապստամբ սղոցուկ մը եւ զայն նուաճելու կերպը։

Գլխաւորաբար Բն ընդ կարեւոր էր Մարկոսիի՝ որ իւր մտածանքն ի գործ դնէր։ — Հեռագիրը զրկող գործիքին մէջ՝ այնպիսի կազմածի մը պէտք ունէր, որ յօրինէր և միջոցի մէջ նետէր Հրեան արկները։ Իսկ հեռագիրն ընդունող գործիքին մէջ՝ ուրիշ կազմածի մը կարօտ էր, որ այն արկներն ամփոփէր կամ ընդունէր իւր մէջ և զգալի

ընէր. մնացած պէտքերը լեցնելու համար բաւական էին արդէն գործածութեան մէջ եղած հեռագրական կազմածներն: Եւ յիշատի, Մարկոնի իւր ժամանակը չլսաննց նոր դրութեամբ հեռագրական մեքենայ մը շինելու, այլ պարզապէս ամենածանօթ Մարսի գործիք մ'իրեն ծառայեցուց:

Ըսի առաջ, որ Հէրց յարմար գործիներ շինեց ելեկտրական եթերային ալիքներ յառաջ բերելու համար, այս տեսակ գործիներ որն ձօնանակ անունը տրուեցաւ: Ինչպէս որ միշտ կը հանդիպի՝ Հէրցի գիտէն վերջը՝ ուրիշ բնաբաններ նման գործիներ հնարեցին՝ նախնական գտնուածը կատարելագործելով կամ բարեփոխելով: Մարկոնի՝ անշուշտ յետ

զանազան երկար փորձերու, իրեն աւելի յարմարագոյն իրեն նպատակին՝ ընտրեց Ռիգի բնաբանին ձօնանակը: Այս ճօնանակն երկու ամենայղեկալ մետաղական փողերի զոնտեքտէ կը ձեւանայ, որոնք ընդմիջուած են իւր-յային նիւթոյ մի մէջ, որ ելեկտրականութեան վատ հաղորդիչ է: Այս երկու զոնտիկներն իրարու շատ մօտ զետեղուած են, բայց առանց իրարու ղշպելու: Երբ իրենց մէջ ելեկտրական կայծակ մի յառաջ բերենք, այս կայծակն՝ թէպէտ և մէկ հատ կ'երեւնայ, բայց բաղադրուած է միլիոնաւոր կայծերէ, որոնք իրարու կը յալորդեն կարգաւ՝ մասնաբաժնի մը միլիոններոյ մասնականէն աւելի

նուազ ժամանակի մէջ: Այս ամէն մէկ կայծերուն կը համապատասխանէ Հերցեան ալիքի մի ձեւացումը, որ կը ստարածուի շրջակայ եթերին մէջ, ինչպէս որ ձայնական ալիքներն օդոյ մէջ կը ստարածուին¹: Մարկոնի աւելցուցիք է ճօնանակին վրայ՝ մեծ սաղական թել մը, որոյ շարունակութիւնն ուղղահայեաց զետեղուած ձողի մը վրայ փաթաթուած է. այս թելը կը ծառայէ աւելի կատարեալ և զօրաւոր կերպով եթերական ալիքներ ծաւալելու միջոցին մէջ²: — Այս

1. Մեր աչքին կայծակի կերպարանքի տակ երեւցած ելեկտրական զատարկում մը կամ զուգահարուծութիւն մը՝ որպէս զի կարենայ ալէն ձեռն շարժումն յառաջ բերել, և ոչ անկանոն և անբաղադրեալ, հարկ է՝ որ ձօնանակը՝ ունենայ յատուկ ձեռն մը և մեծութիւն մը, զոր 1837 տարեկէն ի վեր Թոմսոն կրցաւ հաշուով ցուցնել, և Հէրց ալ առաջին գործածողն եւ զուս: Այստեղ ներկայացուած (Ձեռ. 4) պատկերը կը ցուցնէ 3 Թոմսոն քով՝ Հերցեան ճօնանակ մը: Կաղմուած է երկու ձողիկներէ, որոնց իւրաքանչիւրն ունի դէպ ի դուրս ելած ծայրերուն վրայ մեծիկ զուս մը, իսկ դէպ ի ներքի ծայրերը փոքրիկ զնտիկ մը: Այս երկու զնտիկները կը զոնտիկն իրարմէ կարճ և որոշուած հեռահարութեան մէջ, և բոլոր զործերքն այնպէս պատրաստուած է՝ որ ճայլմած ելեկտրական կայծակ մը այդ երկու զնտիկներուն մէջ՝ յառաջ կը բերէ ճօնման ճայթիւն մի և ոչ թէ սովորական զատարկութեան: Կայծալ կը կը ծագի թիւ 2 կարծառէն, որուն վրայ քիչ վերջը պիտի խօսիմ. իսկ կարծառն ալ կ'ընդունի իւր ելեկտրականութիւնը թիւ 1 բարդէն:

2. Ասկիւր բնաբանը ցոյց տուած է որ Մարկոնի գործածած ուղղահայեաց թելին երկայնքն իրեն մեծ ազդեցութիւն ունի Հերցեան ալէններուն երկայնութեան վրայ: Մերձաւոր հաշուով կը յայտնէ որ 10 մետր երկայնութիւն ունեցող ուղղահայեաց թելին կը համապատասխանէ 23 մետր երկայնութիւն կէս ալիքի մը, իսկ 40 մետր թելին՝ 94 մետր երկայնութիւն: Եւ ըսէ զարձեալ որ Մարկոնի գործածած կաղմածին զօրութիւնը չի փոփոխուիր՝ եթէ երկու կայարաններուն մէջ տեղը զոնտած միջոցը փոփոխուի ուղիղ համեմատութեամբ թելին երկայնութեան: Այլոնքն՝ ըսել կ'ուզէ որ հեռաւոր տեղ հեռագրելու համար՝ պէտք

ուրեմն է անաւաստիկ Մարկոնիի գրութիւնը՝ միջոցին մէջ ելեկտրական ալիքներ յառաջ բերելու և ծաւալելու համար : — Տեսնենք հիմա ի՞նչ գրութիւն մտածեր և իրագործեր է՝ այդ ալիքները հեռագիրն ընդունող կայաւ-րանին մէջ ժողովելու ամփոփելու համար :

Բրանչի բնաբանն ցուցած էր որ սեփա-կան յատկութիւն մ'ունին մետաղական սղո-ցուկներն ելեկտրական հոսանքներու նկատ-մամբ : Եթէ անոնք օդակիցայ խողովակ մի թիւ 4 (Չեւ 4), լեցրենք զայն ամբող-ջապէս մետաղական սղոցուկով, և երկու ծայ-րերը յարմարեցնենք մէկ մէկ խցաններ, որոց միջև անցնին մի մի մետաղեայ ձողեր կամ թելեր, պիտի կարծենք՝ որ եթէ այս երկու թելերուն՝ թիւ 5 բարդին ձեռքով հաղորդենք ելեկտրական հոսանք մը, այս հոսանքն ամենեւին արգելք պիտի չգտնէ սղոցուկին միջև անցնելու և իր շրջանը կա-տարելու. վրան զի ուր որ թելին մէկ ծայրը կը լմբնայ՝ հոն իր սկսի սղոցուկն՝ որ նոյն-պէս մետաղային է, և յետոյ սղոցուկին հո-սանքը պիտի կրնայ իւր ընթացքը շարու-նալել սովորական թելին վրայն : — Բայց այս մեր բնական կարծիքը ստոյգ չ'ըլլեր փորձառութեան մէջ. սլլ հոսանքը սղոցուկին առին աշխարհ մեծ արգելից կը հանդիպի՝ որ գրեթէ միշտ բոլորովին կը խափանէ հո-սանքին ընթացքը. այս երեւոյթս յայտնի կը տեսնուի թիւ 6 գալուստապիին տեսդէն՝ որ բոլորովին անշարժ կը մնայ, Հետեւաբար կը յայտնուի որ սղոցուկը սատոկ կերպով ի՛ր ընդդիմադրէ ելեկտրական հոսանքին :

Սակայն ընդհատական՝ եթէ փոխանակ բարդի մը հոսանքին՝ թելերուն հասնին Հեւ-ցեան ալիքները, թիւ 3 ճօճանակէն բաժ-նուելով, տեսարանը շուտով կը փոխուի. ա-լիքներն ազատ կ'անցնին խողովակին մէջ,

և որ աւելի զորմանալին է՝ սղոցուկին բնա-թեան վրայ այնպիսի փոփոխութիւն կը բե-րեն՝ որ այնուհետեւ ելեկտրական հոսանքին ազդեցութեան ներքեւ կ'իյնայ, ուսկից առաջ կ'ապաստմէր : Այս իրողութեանս ստուգու-թիւնը կը ցուցնէ մի քանի գալուստապիին ա-սղոց՝ որ շուտով իւր բնական դիրքը կը կոր-սընցընէ, և իր առաջին դիրքին չի դառնար նաեւ այն ժամանակ իսկ՝ երբ որ Հեւցեան ալիքները զաղդեցուկն : — Ուստի կրնանք բաւել իրաւցընէ որ սղոցուկը նուաճուած կը մնայ : Սակայն բաւական է նոյն իսկ թելեւ կերպով խողովակը շարժել՝ որ սղոցուկը դար-ձնալ իր առաջին ապաստար վիճակին դառ-նայ և խափանէ հոսանքին անցքը : Ուստի այս ըսածն կը հեանի որ Բրանչիի խող-ովակը զգալուն խողովակ մ'է՝ նկատմամբ ե-լեկտրական ալեւաց, և այս իւր սքանչելի յատկութեանց համար Մարկոնիի կրցաւ զայն ծառայեցընէ իւր դիւտին մէջ իրեն հեռա-գիր ընդունող գործիքին կազմութեան անհրա-ժեշտ մաս մը :

Սակայն պէտք է գիտնալ որ Մարկոնի բարեփոխած է Բրանչիի խողովակը, զոր վերը նկարագրեցինք, և ստուած է անոր մեծ կա-տարելութիւն և կարգէ դուրս զգայնութիւն, առանց հիմնական գործելու կերպի այլափո-խուելու : Խողովակին հետ հաղորդակցութեան մէջ դրած է՝ ինչպէս տեսանք հեռագիրն ու զարկող կայարանին ճօճանակին մէջ՝ ուղղա-հայեաց ձող մի՝ վրան փաթաթուած թելով :

Ասոնք են անաւաստի այն էական մասե-րը՝ որոնք անհրաժեշտ եղան Մարկոնիի իւր գիւտն իրագործելու համար, որոնք միանա-լով ճաբար կերպով Մորիս սովորական մե-քենայի մը ուրիշ մասանց հետ՝ կարող ըրին գինքը յաղորդութեամբ լուծելու իւր մասց

է թելին բարձրութիւնը երկընցընէ : Մարկոնի կարճ հեռաւորութեան մէջ հեռագրելու հա-մար 3 մետր երկայնութեամբ ձող մը կը գոր-ծածէ, մինչդեռ բաց օդայ մէջ և շատ մը հա-զարամետր հեռաւորութեան վրայ՝ մենչեւ 30 մետր և աւելի բարձրութեամբ ձող կը գոր-ծածէ :

1. Անցեալ տարւոյ յունիս ամսոյն մէջ Մար-կոնի զանազան փորձեր ըրաւ իտալիոյ Սպե-ցեա ծովային քաղաքին մէջ. այդ փորձերուս ատեն՝ երկու կողմի կայարանաց ուղղաձիգ թելերը պընձեայ էին, շրջապատուած խիժով և իրենց վերին ծայրերը կը կըէին գինէն թի-թել մը 0,40 մետր քառակուսի մեծութեամբ :

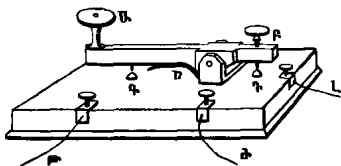
ծնունդ եղող մեծ և զօռաբեր առաջարկութիւնը :

Ե

Անտի-հետազոտ յարութիւն առնելը . — Միջոցի մէջ կ'ուղարկուի եւ կ'ընդունուի հետազոտ մը . — Կեցցէ՛ Մարկոնի :

Տեսնենք հիմա ի՞նչ կերպով գործեր է Մարկոնի՝ երկու կայարաններուն մէջ՝ հեռագիր մը գրկելու և ընդունելու համար, մէկդի թողլով այն ամէն մասանց ստորագրութիւնն, որ՝ ինչպէս ի սկզբան ըսի ան . հրաժեշտ կարեւոր չեն Մարկոնիի դրութիւնն ըմբռնելու համար :

Ուղարկող կայարանին մէջ նախ և առաջ կայ Մորսի ստեղծ մը, հաւասար ըստ ամենայնի այն ստեղծներուն՝ որք կը գտնուին սովորական հեռագրատանց մէջ (Ձեւ 6),

Ձեւ 6.

Ստեղծի վրայ ճնշելով՝ ինչպէս որ կ'ընենք նշան մը գծելու համար, կ'ուղարկենք բարդի մը ելեկարական հոսանքը Ռումբորֆի կարժառի մը մէջ (Ձեւ 7), (զոր հարկ չեմ համարի ստորագրել՝ քանի որ ամէն բնականութեան սկզբունքներն ռաւոյաց ծանօթ է), որուն արդիւնքն է զօրաւոր կայծակներ յառաջ բերելը : Այս կայծակներուն ճայթու մը կը հանդիպի Ռիդիի ճօճանակին փոքրիկ երկու ցնտիկներուն մէջ տեղը, որք հազորս դուած են կարծառին հետ երկու թելերով՝ Ժ և Զ, այս ճայթումէն կը ծագին խումբ մի Հիքցեան ալիքներու¹ : Ուղղահայեաց ձողին

թելը իրեն մէջ կ'ընդունի ճօճանակին ձեռքով այս ալիքները, և ինքն ալ կը յանձնէ գտնոյն չորս կողմն եղած տիեզերական եւ թերին, որոյ մէջ զէպ ի ամէն կողմն անսահման¹ կերպով կը տարածուին այդ ալիքներն : Յայտնի բան է որ եթէ Մորսի ստեղծին ճնշումը ամենակարճ ժամանակ լինի՝ նաեւ ելեկարական հոսանքներուն խումբն ալ սակաւամիշ : Կը լինին համեմատաբար, և հակառակ կը հանդիպի՝ երբոր աւելի կամ նուազ երկար ժամանակ ստեղծի վրայ ճնշումը շարունակուի : Ամէն մարդ կրնայ հետեւեցնել ըսածն¹ որ այս գտնադատն աստիճաններով կարճ և երկար ճնշումները կրնան համապատասխանել սովորական հեռագրին կէտերուն և դիտերուն : — Այս կերպով ուրեմն կարելի կը լինի հեռագիր մ'ուղարկել : — Հիմա տեսնենք թէ ի՞նչ կերպով առանց միջակեալ սովորական թելերուն՝ կրնայ ընդունող կայարանին մէջ հեռագիրն հասնել և կարգադրուի :

Արդէն առաջուց ըսի՝ որ հեռագիրն ընդունող կայարանին մէջ ալ կը գտնուի ուղ-

տի բերէ ալէձեւ շարժմանքը, պէտք է այնքան աւելի զօրաւոր լինի՝ որչափ որ մեծագոյն է երկու կայարանաց իրարմէ ունեցած հեռաւորութիւնն : Ֆերիի ընթացին ըսածին համեմատ ճշաւական են 15 հարիւրորդամասը երկայնութեամբ կայծակներ՝ եթէ կայարանաց իրարմէ հեռաւորութիւնն 6000 մետրէն աւելի չէ : մեծագոյն հեռաւորութեանց համար՝ մինչեւ 80 հարիւրորդամասը կարելի է աճեցնել¹ : Այս ըսածէս կը հետեւի՝ որ կայարանաց իրարմէ հեռաւորութեանց չափին համեմատ՝ պէտք է ընտրել կարծառներու մեծութիւնը, որոնք կարենան վերայիեալ կայծականց երկայնութիւնն արդիւնաւորել օդոյ մէջ իրենք իրենցմէ : օդոյ մէջ կ'ըսեմ, որովհետեւ Ռիդիի ճօճանակին երկու ցնտիկներուն մէջ, որքնք հազիւ թէ մէկ հազարորդամասը իրարմէ հեռու են ամենակարճ կարծակներ տեղի կ'ստանան :

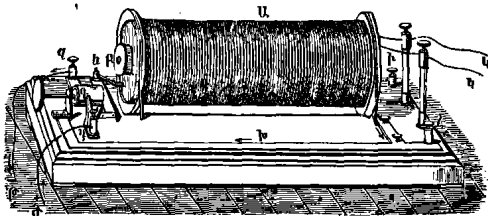
1. Անտիստան կ'ըսեմ՝ տեսակներէն խառնով, ապա թէ ոչ փորձառութեան մէջ մինչեւ չափ մի միջոցի կրնան տարածուիլ և ապա ընդդիմադիր պոկերէ սընչանալ :

1. Ելեկարական ճայթումը՝ որ յառաջ պի-

դահայեաց ձող մը, որուն վրայ փաթաթուած է թել մը, որ հաղորդակցութեան մէջ դրուած է բրանսլիի մեզի ծանօթ սդոցուկներով լեցուած խողովակին հետ : Արդ, ուղարկուած հեռագրին Հերցեան ալիքները կը հանդիպին՝ իրենց ստորածուելուն ժամանակ՝ ընդունող կայարանին ուղղահայեաց ձողին. կ'անցնին անոր պըլլուած թելին մէջ, կը մտնեն բրանսլիի խողովակին մէջ, և ինչպէս բացատրեցի՝ ազատ կերպով կ'անցնին սդոցուկին միջէն, և զայն այնպիսի վիճակի մէջ կը գնեն՝ որ սովորական ելեկտրական հոսանքին ալ անցնելուն յարմար ճամբայ կը լինի, որ պարտաւոր կենցած է բարդերու ձեռքով՝ մէկէն իւր շրջանն ընեալ սդոցուկին միջէն : Այս սովորական հոսանքներն անցնելով՝ իրենց ազդեցութիւնը կը ներգործեն Մարսի մէքե-

նային (Ձեւ 2) մասանցը վրայ, և հետեւաբար՝ սովորական թղթեայ երկրին վրայ կը ներկայանայ դիտող աչաց և հիացող մտաց առջեւ հեռագրական նշանը, որ դրուած է ուղարկող կայարանէն՝ առանց միջանկեալ թելերու : Ահա այսպիսի պարզ կերպով իրազործուած կը տեսնենք ԱՌԹՆԼ ՀՆԹԱՅՐԻ գիւտը, և մեր շրթունք ինքնաբերաբար ուրախութեան և միանգամայն երախտագիտութեան ձայնով կը հնչեցնեն. կեցցէ՛ Մարկոնի, որ թէ՛ իրեն, թէ՛ իւր հայրենեաց և թէ՛ մարդկութեան պարծանք ու պատիւն է :

Բայց այս առաջին նշանէն վերջը յաջորդ նշան մ'ալ կամ նշաններ ալ ընդունելու համար՝ պէտք է պատրաստել բրանսլիի խողովակը առաջնոյն յաջորդող եթերային ալիքներն ընդունելու, կամ թէ աւելի ճիշդն

Ձեւ 7.

բանմ՝ պէտք է նայիլ որ սդոցուկը մի անգամ ելեկտրական հոսանքին անցը ապէն վերջը՝ նոյն վիճակին մէջ չմնայ. որովհետեւ եթէ բարդին հոսանքը շարունակեալ միշտ իւր անցքը՝ մենք թղթեայ երկրին վրայ պիտի ունենանք շարունակեալ երկայն գիծ մը՝ փոխանակ այբբենական նշաններուն : Այս նպատակաւ ի գործ կը դրուի փոքրիկ մուրճ մը, որ ամէն մէկ նշանատու ստեղծին վրայ ճնշման ընդհատուելուն՝ կը զարնուի խողովակին ապակւոյն : Մուրճը իւր այս հարուածը ինքնաշարժ կերպով կու տայ, որովհետեւ գործողն ուրիշ մասերուն հետ կապուած է իւր շարժիլը : Մուրճին այս թելով հարուածիկը կը տեղափոխէ խողովակին միջի սդոցուկին դիրքը, և հետեւաբար արգելք կը դնէ սովորական հոսանքին անցնելուն, մինչեւ որ

վրայ կը հասնին ուրիշ Հերցեան ալիքներ՝ դարձեալ ամբողջ դրութիւնը շարժման մէջ դնելու, և այսպէս հետզհետէ կը շարունակուի :

Այս է ահաւասիկ այնորումն ունեցած անթել հեռագիրն, որուն վրայօք աշխարհիս ամէն կողմ խօսուեցաւ և գրուեցաւ :

Մարկոնի իւր անթել հեռագրին գիւտն իտալիոյ մէջ ըրաւ, զայն Անգլիոյ մէջ կատարելագործեց և յորինեց, և յետոյ փոխադրեց իւր հայրենիքը՝ համաձայն իտալական տէրութեան խնդրանաց : Շատ փորձեր կատարեց նախ Հոլովմայ և յետոյ Սպեցիույի մէջ, միշտ ամենափառաւոր յաջողութիւն ստանալով : Հիմա ճորէն վերադարձեր է Անգլիա՝ նորանոր ուսումն ընելու և որչափ հնար է՝ դիւրացնելու այսպիսի օգտակար գիւտի մը նիւթապէս գործադրութիւնը : Մայիս

ամայն 7ին հեռագիր մը Հռովմէն կը ծա-
նուցանէր՝ որ իտալական Գեապանատունն
լոնդոնի՝ գրած է պաշտօնապէս առ իտալա-
կան վարչութիւնն՝ որ Մարկոնի այժմ կը
գրադուի հաստատելու իւր անգիր հեռագիրն
Մանչի ծովուն մէկ փոփոխութիւն մինչեւ միւսը,
(հաղորդակցութեան մէջ գնելով՝ անգղիական
ափանց վրայ գտնուող Բուրնմուսթ տեղը գաղ-
ղիական եզերքին վրայ եղած Շէրբուրգի հետ),
որ է ըսել 36 քիլոմետր (զրեթէ 60 մղոն)
հեռաւորութեան վրայ : — Գերմանիայէն
եկած (յրազրաց ձեռքով) բայց դեռ ոչ վաւե-
րացուած անորոշ լուր մ'այս օրերուս մէջ
կը ծանուցանէր՝ որ մինչեւ 125 և աւելի
քիլոմետր հեռաւորութեան վրայ յաջող փո-
փոխ կատարուեր են :

ՎԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

ՅԱԻՐԻՋՈՒ ԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ազնիւ խմբագիր,

Լսարանական Ընկերութիւնն Պարբերական
հայոց մատուցական և բարոյական զարգաց-
ման նպատակով երկու շաբաթը մի
անգամ տակիւն է հասարակական ճորի դասա-
խօսութիւններ :

Ընկերութեան Վարչութիւնը ներկայ դրու-
թեամբ դիմում է յատկապէս հայ հե-
ղինականներին, Թարգմանիչներին և հրատարա-
կիչներին, և խնդրում որ հաճին քաջալերել և
օժանդակել այս բարենպաստ և նշանակալի, նու-
րեղով իրանց հրատարակութիւններին մի մի
օրինակ, մանաւանդ Գիտական, Առողջապա-
հական, Մանկավարժական և Պատմական եր-
կեր :

Շնորհակալութեամբ ընդունվում է նաեւ
ազնիւ հայ հատարակութիւնից նուիրված ու եւ
է դերք կամ փող :

Հաճեցէք, Ազնիւ խմբագիր, մեր այս դրու-
թեան մի անկիւն շնորհի մեր պատուական
Թերթում և ընդունել մեր շնորհակալութիւն :

Նախագահ Վարդապետան

Դեկտեմբեր 4. 8. ՓԱՏԱՆԱՆ

Salle de Conférence Arménienne
Tauris - (Perse)

ՀԱՏԻՊ

(ՆՄԱՆՈՂՈՂՈՒՄ)

ՊԱՅԾԱՌ արեւին աստ « մնա՛ն — բարով »,
իմ սիրուն հասովիկ, մտիւր գերեզման.
Ես քեզ կը ծածկեմ մի բուռն թրա Բողով՝
Գուցէ քո վերամ լինի բաւական :
Բայց կը բողբոս, գիտեմ, ամկականած,
« Թէ պատեղ պատկած մեծակ ու տիտիւր
Կը փոսմ շուտով՝ դեռ « ըյս » չը տեսած՝
Կը դառնամ որդին իսպառ կերակուր... »
Մի՛ յուսահատուիր, պառկիր ամվերդով
Այդ գերեզմանում, որ սահում են միշտ
Սիրաւետ ժամեր ոսկի թեւերով,
Ուր որ հանգչիս է « տառապանք » ու « վիշտ »...
Ես ծիծաղաղէմ մայր Բողի կուրծքը
Խոփով պատուելով՝ պահ կը տամ մըսմ.
Թող քեզ զօրակից լինի միայն յոյսը,
Մինչեւ օրերը կենսատու գարնամ...
Վերստին անգամ դու այն ժամանակ
Կը բռնես ուրախ սիրուն ծաղիկ պէս.
Գետնին խաւերում ազատ, համարձակ
Խիստ մորաբողբոյ « ծղիւր » կ'արծակես...
Գարնամ հովաթիւզ գեփիւն հաճելի,
Որպէս մայրական սիրոյ գուրգուրանք,
Գալով լեռներից՝ քո քնքայլ թերթեր
Մեղիկ կը շղէ, կը գտնէ քո կեանք...
Եւ որքան մայսեան լուի գիշերներ
Քո մեղմ, հովասուն ատուերներ տակ՝
Պիտ հնչեցմ « ամվեր զարմակներ »
Դիւթական ծայրով — սիրալիտ սոխակ...
Իսկ ես խղճեմ... առանձն թշուառ,
Իմ սիրուն հասովիկ, կ'իջման գերեզման,
Ուր սատմ Բողի տակ պառկած կը մնամ՝
Մինչեւ աշխարհի կատարած վախճան...
Բայց յուսով եմ քաջ այն ուրախ ժամին
Պիտ ստանամ մորից եւ կենդանութիւն,
Երբ Տիրոջ խօսքով միւս դատաստանին
Կ'արթնանայ քնից համայն բնութիւն... »

ԳԻՒԳՐ ԲԱՆԱՍԵՆՏ

